

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

GO! IVO Sint-Andries

112615

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
112615 GO! IVO Sint-Andries

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Goed
De uitkomst van het onderwijs	Goed
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Goed

2. Bevindingen

Algemeen

Howest-IVO behoort tot een samenwerkingsverband met de Hogeschool West-Vlaanderen. Op HBO5-niveau worden vanaf 2015-2016 vijf opleidingen ingericht, gespreid over twee vestigingsplaatsen (Brugge en Kortrijk).

Het samenwerkingsverband heeft ook bevoegdheid voor een aantal opleidingen die nu niet worden ingericht. De intentie bestaat om sommige daarvan (terug) op te starten. Een aantal bevoegdheden is overgenomen van andere CVO's.

De aansturing van het HBO5-aanbod geschiedt – vanuit een getrappt systeem - vooral vanuit de stuurgroep. Howest-IVO beschikt over een duidelijke missie, een visie en een didactisch concept.

De onderwijsinhoud

GO! IVO Sint-Andries zet resoluut in op een competentiegerichte aanpak van de onderwijsinhoud. Twee aspecten zijn daarbij cruciaal: enerzijds de oplijsting/ koppeling van inhouden/competenties aan een leertraject, anderzijds de zorg voor het permanent actualiseren van deze inhouden. Opleidingsprofielen, structuurschema's en (netoverschrijdende) leerplannen vormen het uitgangspunt om de modules uit te bouwen en de moduletrajecten uit te tekenen. De koppeling van competenties aan het leertraject krijgt zijn neerslag in het moduleplan, dat ten gerieve van de student verder uitgewerkt wordt in een leerpad, dat duidelijk maakt welke doelstellingen bereikt moeten worden via de opdrachten, testen, contact- en afstandsmomenten. Een bijlage bij het ZER geeft hier voorbeelden van.

Bij de actualisatie van de onderwijsinhoud wordt het werkplekleren belangrijker. Om die actualisatie (vanuit de zorg voor arbeidsmarktgerichtheid) te bevorderen, worden werkveldcommissies ingeschakeld en wordt dit ook afgetoetst via studentenbevragingen.

GO! IVO Sint-Andries wil in de toekomst verder werk maken van een competentiegerichte invulling van de onderwijsinhoud. Daartoe zal het domeinspecifieke leerresultaten omzetten naar leerdoelen. GO! IVO Sint-Andries wil in de toekomst nog sterker inzetten op contacten met het werkveld om de actualiteit van de opleidingen te bewaken. GO! IVO Sint-Andries wil ook de aansluiting tussen haar HBO5-opleidingen en aansluitende bacheloropleidingen blijven verzekeren. Als actiepunt zegt het ZER dat de communicatie naar de studenten over de vertaling van competenties naar onderwijsinhouden moet verbeterd worden.

De kritische reflecties in het ZER blijven hierbij veeleer vaag: er worden geen concrete initiatieven aangekondigd met betrekking tot de noodzakelijke verdere evoluties.

GO! IVO Sint-Andries kan niet sterk overtuigen dat het de onderwijsinhoud van haar opleidingen in eerste instantie competentiegericht aanpakt. Sommige acties zijn ongetwijfeld krachtig zoals het moduleplan (m.m. het uitgewerkte leerpad), andere initiatieven blijven steken in algemene intenties (cfr. toekomstvisie). Voorlopig overtuigt dit ZER wel dat de basiskwaliteit gewaarborgd is, maar meer dan ook niet.

Het onderwijsproces

De kernprincipes van de onderwijsvisie van GO! IVO Sint-Andries zijn: flexibele trajecten, een actief doelgroepenbeleid, competentie- en arbeidsmarktgericht, samenwerking en kennisdeling. GO! IVO Sint-Andries bespeelt een hele waaier van onderwijs- en leervormen: hoorcolleges, oefenlessen, workshops, gecombineerd onderwijs, peer-to-peer leren, werkplekleren. Het gecombineerd onderwijs is prominent aanwezig en wordt vanuit krachtige principes uitgewerkt. Daarbij staat de student centraal: vandaar aandacht voor snelle feedback, interactieve contacten en ondersteuning, aandacht voor eventuele risico's (evaluatie, fraude), ... Bij projectonderwijs en peer-to-peer leren wordt de student uitgedaagd met concrete werkplekgerichte opdrachten: de rol van de docent wordt als zwaar ervaren. Toch wil het CVO deze werkvorm nog verder ingang doen vinden in al haar opleidingen.

GO! IVO Sint-Andries gelooft in de meerwaarde van gecombineerd onderwijs in de HBO5-opleidingen. *Webschool* is de digitale leeromgeving die ontwikkeld werd binnen IVO Brugge zelf, op maat van de opleidingen waarin gecombineerd onderwijs georganiseerd wordt. Binnen *Webschool* kunnen de studenten een eigen leerpad volgen dat voor hen werd uitgestippeld. Sommige modules worden volledig in afstandsonderwijs onderwezen. Indien dit het geval is, worden toch ook workshops georganiseerd waar de studenten kunnen op intekenen GO! IVO Sint-Andries is zich ervan bewust dat het werk rond afstandsonderwijs nog niet is afgerond. Het ZER somt een aantal actiepunten op om gecombineerd onderwijs binnen de HBO5-opleidingen verder te optimaliseren.

GO! IVO Sint-Andries heeft grondig nagedacht over de wijze waarop werkplekleren kan geïntegreerd worden. De ambitie is om het aandeel van werkplekleren voor alle opleidingen te plannen of nog uit te breiden. Werkplekleren wordt als een breed geheel van activiteiten benaderd die in samenwerking met het werkveld tot stand komen. Ook het leveren van lesmateriaal, het uitnodigen van gastdocenten die tot het werkveld behoren, werkbezoeken, ... passen binnen een brede visie op werkplekleren. Cruciaal hierbij is de organisatie van stages. Dit roept evenwel een reeks problemen op die in de komende jaren nog verder aangepakt zullen worden. Stage als werkvorm staat nog in de startblokken: in 2017-18 zal

stage voorzien worden in 3 opleidingen. Voornaamste uitdaging bestaat erin een oplossing te vinden voor werkenden (avondonderwijs). Omdat veel studenten werkstudenten zijn, is het nodig te onderzoeken hoe het werkplekleren binnen hun eigen werksituatie kan plaatsvinden. GO! IVO Sint-Andries engageert zich om naar alternatieven te zoeken.

GO! IVO Sint-Andries heeft verschillende contacten met het werkveld om samen de praktijkgerichtheid van de HBO5-opleidingen te verhogen en zich voor te bereiden op de verdere uitbreiding van werkplekleren. Om de integratie van de stage in de opleidingen te garanderen, werd reeds een engagementsverklaring voor stagebedrijven opgesteld.

Het ZER bevat genuanceerde informatie m.b.t. de instroom vanuit 5 invalshoeken: diploma, werksituatie, sociaaleconomische situatie, leeftijd en voorkennis (vrijstellingen). Opvallende vaststellingen daarbij zijn het relatief hoog aantal instromers zonder diploma secundair onderwijs, de trage toename van het aantal generatiestudenten versus het grote aandeel van werkstudenten (58%), het relatief hoge aantal instromers die vrijstelling van inschrijvingsgeld genieten. Cijfers of informatie over doorstroom ontbreken in dit ZER. Wellicht is men zich bewust van het belang aan doorstroombeleid, want een intensere samenwerking met bacheloropleidingen wordt aangekondigd. Ook een versterking van het aandeel van generatiestudenten is een ambitie waarvoor concrete actie gepland wordt (uitbreiding dagtrajecten).

De student in GO! IVO Sint-Andries kan rekenen op 7 begeleidingsinitiatieven. Begeleiding wordt gewaarborgd via o.a. het elektronisch leerplatform. Daarin werd een cursistenvolgsysteem (CVS) geïmplementeerd om zo de registratie en de opvolging van studiebegeleiding mogelijk te maken. Dit systeem wordt nog niet structureel door alle opleidingen gebruikt. Andere vormen van begeleiding zijn het principe van de lector als eerstelijnsmentor, de gewaarborgde trajectbegeleiding door de opleidingscoördinator, workshops, aanpassingsmogelijkheden van onderwijs en examinering voor studenten met leerstoornissen, en een systematische registratie en opvolging van de geboden begeleiding. Daarnaast kan de student ook terecht bij STIP voor tal van vragen, maar ook voor begeleiding bij psychologische problemen.

Het toetsbeleid is een weerspiegeling van de didactische visie en onderwijsaanpak. Daarbij (waar afstemming binnen het samenwerkingsverband wordt vooropgesteld) springen twee aspecten in het oog: de sterke voorkeur voor permanente evaluatie en het belang van actieve reflectie door de student. Het feit dat de keuze van een toetsvorm eenzijdig bepaald kan worden door de lector, waarborgt niet per se dat de meest aangepaste toetsvorm wordt gekozen. Op dit vlak kan een inspirerende sturing en inbreng vanuit de hogeschool in de toekomst overwogen worden. De kwaliteitsvoorwaarden voor goede toetsen worden geboden op het vlak van betrouwbaarheid en transparantie, maar het ZER blijft erg vaag over de wijze waarop validiteit gegarandeerd wordt. Over de evaluatie van het werkplekleren is nagedacht. Ook het onderwijs- en examenreglement is doordacht uitgewerkt.

Het studierendement wordt in GO! IVO Sint-Andries nauwgezet bijgehouden en opgevolgd. Wanneer een te grote afwijking ten aanzien van het gemiddelde wordt vastgesteld, wordt actie ondernomen. Uit de geleverde cijfers blijkt een goed gemiddelde inzake slaagcijfers, maar tegelijk een vrij grote drop-out. Wellicht verdient deze grote uitval in de toekomst meer structureel opgevolgd te worden, en niet alleen via een telefonische bevraging.

De sterktes en zwaktes die GO! IVO Sint-Andries in haar ZER tot besluit van dit onderwerp oplijst, komen overeen met wat in deze beoordeling werd neergeschreven.

GO! IVO Sint-Andries stuurt het onderwijsproces op een gerichte wijze aan. Het erkent dat er nog werk aan de winkel is, maar tegelijk kan aangetoond worden dat de ingeslagen

wegen beantwoorden aan wat als basiskwaliteit inzake het onderwijsproces mag verwacht worden. Wel ontstaat enigszins de indruk dat GO! IVO Sint-Andries eenzijdig inzet op afstandsleren en gecombineerd onderwijs.

De uitkomst van het onderwijs

Het is een bewuste keuze van GO! IVO Sint-Andries om enkel opleidingen te organiseren waarvoor een behoefte bestaat vanuit de arbeidsmarkt. Deze keuze bepaalt ook het beleid mee inzake de 'slapende' onderwijsbevoegdheden. Voor elke HBO5-opleiding van GO! IVO Sint-Andries zijn er één of meerdere beroepsprofielen die knelpuntberoepen betreffen. Het zijn arbeidsmarktgerichte opleidingen, die evenwel te recent werden opgestart om met cijfers van de afgestudeerden te kunnen aantonen dat ze tot optimale inzetbaarheid op de markt leiden.

Voor Informatica zijn wel cijfers beschikbaar. Het feit dat 46% van de afgestudeerden dankzij de opleiding een nieuwe job heeft gevonden of een nieuwe functie heeft gekregen en dat 32% zich binnen een bestaande functie kon specialiseren, toont aan dat deze opleiding vanuit het perspectief van inzetbaarheid zinvol is.

GO! IVO Sint-Andries organiseert pas een HBO5-opleiding indien de hogeschool uit het samenwerkingsverband (Howest) een aansluitende bacheloropleiding aanbiedt. Hierbij kan de student starten op een realistisch niveau. Wanneer de student geslaagd is op dit niveau, kan hij of zij verder stromen naar een hoger niveau.

Het ZER waarschuwt daarbij wel dat de HBO5-opleiding niet mag ingevuld worden in functie van de bacheloropleiding. Het profiel van een HBO5-student verschilt immers van het profiel van een bachelorstudent. Het eigen karakter van de HBO5-opleiding (praktijkgericht, arbeidsmarktgericht en een duidelijke focus op het beroep) moet behouden blijven, en mag niet afgezwakt worden in functie van het vervolgtraject.

Initiatieven van afstemming van opleidingen van HBO5-niveau versus bachelorniveau gaan uit van een geloof in het zalm-model en resulteren in o.m. verkorte trajecten (wanneer een directe aansluiting mogelijk is) en vervolgtrajecten. De student wordt met deze aanpak uitgenodigd na te denken over doorstroming. De ingeslagen weg is in ieder geval doordacht, maar GO! IVO Sint-Andries erkent dat nog heel wat te nemen initiatieven kunnen bijdragen tot meer doorstroming vanuit HBO5 naar bachelor. In haar toekomstvisie opteert ze daarom voor actieve communicatie maar tevens voor uitbreiding van de samenwerking naar meerdere hogescholen.

Met betrekking tot de uitkomst van haar onderwijs bevat het ZER aanwijzingen dat de opleidingen maatschappelijk relevant zijn en bijdragen tot de inzetbaarheid van de afgestudeerden. GO! IVO Sint-Andries heeft een duidelijke visie op het belang van doorstroming (geloof in het zalm-model) en neemt op dat vlak stimulerende initiatieven. De naamsbekendheid van HBO5 bij het werkveld ervaart ze als problematisch en daartoe wil ze actie ondernemen.

Al bij al treedt GO! IVO Sint-Andries in dit ZER naar voren als een onderwijsinstelling die vanuit een duidelijke visie op de kracht van het HBO5-niveau bijdraagt aan de professionele groei van haar studenten. Ze kan goede resultaten voorleggen. De manier waarop doorgroei-trajecten op de leerladder gestalte krijgen verdient waardering.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Om expertise te garanderen, streeft GO! IVO Sint-Andries naar docenten die tegelijk betrokken zijn bij de aansluitende bacheloropleidingen. Om historische redenen is dat niet zo voor informatica.

GO! IVO Sint-Andries kan een zeer sterk beleid inzake werving en selectie voorleggen. Dit beleid is vastgelegd in een zgn. kwaliteitskader waarin drie criteria voor de werving en selectie worden uitgewerkt: de bekendheid met HBO5, de didactische vaardigheden en de inhoudelijke kennis. Opvallend daarbij is de proefles die door de kandidaat-docent moet gegeven worden en die toelaat te peilen naar kennisbeheersing en didactische vaardigheden. Zeer positief is ook het doorverwijzen van beginnende docenten naar het bijscholingsaanbod en de zorg voor permanente bijscholing. Een groot deel van de lectoren van de (nieuwe) HBO5-opleidingen is betrokken bij zowel de HBO5-opleiding als de bacheloropleiding. GO! IVO Sint-Andries vindt dat belangrijk omwille van de doorlopende leerladder. Een tabel in het ZER geeft cijfergegevens over het diplomaniveau van de lectoren, hun praktijkervaring en hun didactische kennis (het gevolgd hebben van een lerarenopleiding). Voor de vier HBO5-opleidingen waren er in 2015-2016 29 docenten aangesteld (11,89 VTE).

Het professionaliseringsbeleid wordt realistisch aangepakt. Van docenten met meer dan een halve opdracht verwacht men minstens één bijscholing per jaar. Het nascholingsloket is een cruciaal instrument: het registreert behoeften en noden en legt zo de basis voor een aangepast aanbod.

GO! IVO Sint-Andries moet als een eerder kleine school beschouwd worden. Een aanvaardbare groeps grootte van gemiddeld 19 laat toe vast te stellen dat de studenten in een aanvaardbare context les volgen. Vandaag worden de opleidingen (naargelang het geval) georganiseerd in twee campussen in Brugge. Voor 2016-2017 komt er een campus bij in Kortrijk en voor de toekomst plant men een nieuwe campus voor een nog in te richten opleiding Personal Trainer. Dit geheel lijkt toch erg ambitieus, rekening houdend met de totale studentenbevolking. Daarbij komt ook nog de ambitie om op elke campus een secretariaatswerking te willen garanderen. Deze investeringen worden evenwel zowel voor de hogeschool als voor de HBO5-opleidingen bestemd, zodat deze investeringslast onder controle blijft. Met het oog op voldoende studie-ondersteunende faciliteiten wordt samengewerkt met de verwante bacheloropleidingen. Er is geen sprake van samenwerking met betrekking tot sociale voorzieningen.

Voor bepaalde HBO5-opleidingen wordt voorzien in specifiek materiaal. Zo is er bijvoorbeeld een plotter voor *HBO5 Bouwkundig tekenaar* en professioneel computermateriaal voor *HBO5 Informatica, netwerkbeheerder*. De campussen van GO! IVO Sint-Andries beschikken over een open leercentrum. Howest heeft ook twee bibliotheken waar de HBO5-studenten terecht kunnen.

Het kwaliteitszorgbeleid is gekoppeld aan het kwaliteitskader dat vanuit het samenwerkingsverband werd uitgewerkt. Daarin worden 12 kwaliteitscriteria vastgelegd. De aanpak van het kwaliteitsbeleid vertrekt vanuit een PDCA-logica. Belangrijk is het gegeven dat jaarlijks een rapport wordt uitgewerkt dat opvolging krijgt tijdens een opleidingscoördinatorenvergadering. Al blijkt uit de voorbeelden in het ZER dat men over een meetplan beschikt, toch is het niet geheel duidelijk vanuit welk kwaliteitssysteem de interne kwaliteitszorg wordt benaderd. Om met één kwaliteitszorgkader te werken, opteert GO! IVO Sint-Andries om in de toekomst het kwaliteitszorgsysteem van de hogeschool te hanteren. Dit kader moet wel vertaald en aangepast worden naar HBO5.

Inzake personeel, kwaliteitszorg en professionalisering bevat dit ZER voldoende vertrouwenwekkende indicaties. Ook inzake infrastructuur zijn die indicaties aanwezig, maar tegelijk roepen die vragen op met betrekking tot de effecten ervan op het globale budget van een relatief klein HBO5-centrum. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om zich hierover te bezinnen.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het GO! IVO Sint-Andries een beleidsplan ontwikkelt waarin de initiatieven voor de competentiegerichtheid en de actualisering van de opleidingen concreet worden gemaakt.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het GO! IVO Sint-Andries de validiteit van de toetsen een duidelijke plaats geeft in het toetsbeleid.

Het verdient aanbeveling dat het GO! IVO Sint-Andries structureel aandacht geeft aan de hoge drop-out van studenten.

Het verdient aanbeveling dat het GO! IVO Sint-Andries de problematiek van afstandsleren en gecombineerd onderwijs blijft opvolgen met betrekking tot de actiepunten die vermeld worden.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het GO! IVO Sint-Andries het investeringsbeleidsplan, dat voorziet in de bouw van een extra-campus, opnieuw overweegt en daarbij let op het vermijden van investeringsrisico's.

Het verdient aanbeveling dat het GO! IVO Sint-Andries de samenwerking met de Howest uitbreidt tot de sociale voorzieningen.

Slot

GO! IVO Sint-Andries heeft een ZER uitgewerkt waarin kan aangetoond worden dat het HBO5-aanbod vanuit een duidelijke visie wordt ingevuld en uitgewerkt. Al hebben we niet te maken met een groot centrum, toch blijkt de kleinschaligheid geen hinder voor een krachtige organisatie. Dat is ongetwijfeld te danken aan het belang dat gehecht wordt aan het samenwerkingsverband. Het is een sterk gegeven dat deze school resoluut opteert voor een goede aansluiting op de aansluitende bacheloropleidingen.

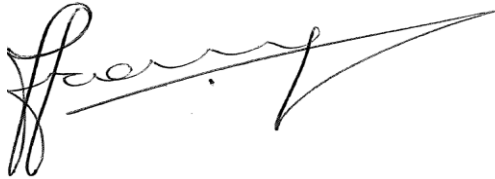
Het ZER bevat nogal wat (taal)slordigheden.

Het ZER bevat veel relevante informatie, al is het meer een beschrijving van visie, beleidsintenties, principes dan een verslag wat er reëel gebeurt.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. Bij e-mail van 26 oktober 2016 heeft de instelling gereageerd, wat heeft geleid tot enkele aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'François', with a long horizontal stroke extending to the right.

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs